

Nederlandse tekst (titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973).

RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE

A R R E S T

Nr. 100.286 van 25 oktober 2001

A. 66.774/XIII-1921

In zake: 1. **SIMON** Paul,
 2. **HENNEBICQ** Marie-Rose,
 die beiden woonplaats hebben gekozen bij
 Mr. Dominique TORBEYNS, advocaat,
 Goedheidsstraat 5-7
 1000 Brussel.

A. 77.247/XIII-464

In zake: **HENNEBICQ** Marie-Rose,
 die woonplaats heeft gekozen bij
 Mr. Dominique TORBEYNS, advocaat,
 Goedheidsstraat 5-7
 1000 Brussel,

tegen:

het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
vertegenwoordigd door zijn Regering,

dat woonplaats heeft gekozen bij
Mr. Marc UYTENDAELE, advocaat,
en Mr. Nathalie VAN LAER, advocaat,
Kapitein Crespelstraat 2-4
1050 Brussel.

DE RAAD VAN STATE, XIIIe KAMER,

Gezien het op 8 december 1995 ingediende verzoekschrift, waarbij Paul SIMON en Marie-Rose HENNEBICQ de nietigverklaring vorderen van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 27 april 1995 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van de straatgevels, de bedaking en bepaalde delen van het interieur van het gebouw gelegen aan de Lausannestraat 1 te Sint-Gillis (zaak A. 66.774/XIII-1921);

Gezien het op 12 januari 1998 ingediende verzoekschrift, waarbij Marie-Rose HENNEBICQ de nietigverklaring vordert van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 9 oktober 1997 waarbij de straatgevels, de bedaking en bepaalde delen van het interieur van het gebouw gelegen aan de Lausannestraat 1 te Sint-Gillis als monument worden beschermd (zaak A. 77.247/XIII-464);

Gezien de regelmatig uitgewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag van de heer QUINTIN, eerste auditeur-afdelingshoofd bij de Raad van State;

Gelet op de beschikkingen van 24 oktober 2000, waarbij de neerlegging van de dossiers en het verslag ter griffie wordt gelast;

Gelet op de kennisgevingen van het verslag aan de partijen en gezien de laatste memories;

Gelet op de beschikkingen van 1 augustus 2001, waarvan aan de partijen kennis is gegeven en waarbij wordt bepaald dat de zaken voorkomen op de terechtzitting van 27 september 2001;

Gehoord het verslag van mevrouw GUFFENS, staatsraad;

Gehoord de opmerkingen van Mr. D. TORBEYNS, advocaat, die voor de verzoekende partijen verschijnt, en van Mr. L. POCHET, loco Mr. M. UYTENDAELE en Mr. N. VAN LAER, advocaat, die voor de verwerende partij verschijnt;

Gehoord het eensluidend advies van de heer QUINTIN, eerste auditeur-afdelingshoofd;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat er, wegens de verknochtheid die beide zaken vertonen, grond is om ze samen te voegen in het belang van een goede rechtsbedeling;

Overwegende dat de volgende feiten dienstig zijn voor het onderzoek van de beroepen;

1. Marie-Rose HENNEBICQ is eigenares van het gebouw gelegen aan de Lausannestraat 1 te Sint-Gillis, waar ze woonachtig is.

Het gebouw, dat gelegen is op een terrein van 3 are 50 centiare, werd gebouwd rond 1870, op verzoek van verzoeksters grootvader, de schilder André HENNEBICQ, die er zijn atelier gevestigd had.

2. Op 27 april 1995 besluit de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, op basis van artikel 18, § 1, van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, de procedure in gang te zetten om van de straatgevels, de bedaking en, in het interieur, van de voorkamer op de benedenverdieping en het atelier op de tweede verdieping van het gebouw gelegen aan de Lausannestraat 1 te Sint-Gillis als monument te beschermen wegens de artistieke, esthetische en historische waarde ervan. Artikel 2 van het dispositief van dat besluit bepaalt de vrijwaringszone.

Bij het besluit van 27 april 1995, dat de handeling vormt die met het eerste beroep bestreden wordt, zijn een beschermingsvoorstel met de beknopte beschrijving van het goed, alsmede een verantwoording van de artistieke, esthetische en historische waarde ervan, en een plan van de afbakening van de vrijwaringszone gevoegd.

3. Op 12 oktober 1995 brengt de dienst Monumenten en Landschappen van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het besluit van 27 oktober 1995 ter kennis van "Mr SIMON-HENNEBICQ Paul, rue de Lausanne, 1-3, à 1060 Bruxelles"; de brief wordt ontvangen op 20 oktober 1995.

Het besluit wordt bij wijze van vermelding in het Belgisch Staatsblad van 14 november 1995 bekendgemaakt.

4. Op 8 november 1995 brengt het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Sint-Gillis een gunstig advies uit over de beschermingsprocedure.

5. Op 27 november 1995 betwist advocaat Christian BROTCORNE, die verklaart te handelen als raadsman van "de heer en

mevr. Paul SIMON-HENNEBICQ", de bescherming van het gebouw van zijn cliënten, doordat deze maatregel een minderwaarde met zich zal brengen en dus in strijd is met het eigendomsrecht van de betrokkenen, dat daardoor ernstig aangetast wordt.

Hij betoogt dat het gebouw aanzienlijk gewijzigd is in 1907 en 1929, en dat het atelier van schilder André HENNEBICQ bij zijn dood in 1904 omgevormd is in kantoren voor zijn zoon, stafhouder Léon HENNEBICQ, en dat onder meer het raam weggenomen is; hij wijst erop dat de huidige bewoonster er haar beroep van advocate en haar echtgenoot dat van magistraat uitoefent.

Hij voegt eraan toe dat er bijgebouwen opgetrokken zijn, die een derde van het oorspronkelijke gebouw vertegenwoordigen.

6. In een brief van 15 april 1996 brengen de voorzitter en de secretaris van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen verslag uit over het, niet bij het dossier gevoegde, advies van de commissie, die op haar vergadering van 3 april 1996 van oordeel was dat ze "het oorspronkelijke beschermingsvoorstel (kon) bevestigen"; ze vragen bijgevolg aan de bevoegde minister "op (het) voorstel een beschermingsbesluit te laten volgen".

7. Het besluit van 9 oktober 1997, dat de handeling vormt die met het tweede beroep bestreden wordt en dat de inhoud van het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 3 april 1996 bevat, is in de volgende bewoordingen gesteld:

" Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 3 april 1996;

Overwegende dat de eigenaar zijn opmerkingen op 22 november 1995 heeft meegedeeld en dat deze als volgt kunnen worden samengevat:

- de bescherming van o.a. een aantal delen van het interieur zal een minderwaarde op de vastgoedmarkt met zich meebrengen. Deze procedure zou dus in tegenspraak zijn met de wettelijke rechten van de eigenaar (art. 16 van de grondwet) en zou belangrijke lasten met zich meebrengen.
- het gebouw heeft belangrijke wijzigingen ondergaan tussen 1907 en 1929. Vanaf 1904 is het kunstenaarsatelier in kantoren gewijzigd met als gevolg het wegnemen van het raam. In 1929 werd het gebouw vergroot tot een opp. dat 1/3 uitmaakt van het oorspronkelijke gebouw.

Overwegende dat deze opmerkingen als volgt kunnen tegemoet gekomen worden:

- de ordonnantie inzake het behoud van het onroerend erfgoed laat het Gewest toe om subsidies van onderhoudswerken tot werken die noodzakelijk zijn voor het onderhoud van de beschermde monumenten. Deze subsidies vormen een hulp aan de eigenaars. Er dient nader verklaard te worden dat het interieur slechts twee vertrekken omvat: het vertrek vooraan op de benedenverdieping en het atelier van de tweede verdieping.
- de artistieke, volkskundige en historische waarde werd nader omschreven in de nota bijgevoegd aan het besluit houdende aanvatting van de procedure tot bescherming van bepaalde delen van het gebouw gelegen Lausannestraat 1 te Sint-Gillis. De verschillende verbouwingen die het gebouw tussen 1907 en 1929 onderging wijzigen niet het belang ervan daar ze gebeurden met het grootste respect voor het bestaande gebouw en in perfecte harmonie. Het oorspronkelijke volume van het atelier werd bewaard. De enige zichtbare wijziging, aangehaald door de eigenaar, is het wegnemen van het raam. Deze wijziging is niet onherroepelijk en stelt de waarde van dit grote volume niet in vraag.

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen.

BESLUIT:

Artikel 1 - Worden beschermd als monument de straatgevels, de bedaking en in het interieur, de voorkamer op de benedenverdieping en het atelier op de 2de verdieping van het gebouw gelegen Lausannestraat 1 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 1ste blad, perceel nr. 68/02 B3, wegens hun artistieke, esthetische en historische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I gevoegd bij dit besluit.

De afbakening van het geheel wordt aangeduid op het plan gevoegd bij bijlage II bij dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het artikel 1 vermelde monument betreft de wegen, gedeelten van de wegen evenals het geheel van de percelen opgenomen in de omtrek die afgebakend wordt op het plan gevoegd om bijlage II bij dit besluit.

Art. 3 - De minister bevoegd door de monumenten en landschappen is belast met de uitvoering van dit besluit".

Bijlage I bij het besluit is als volgt gesteld:

" Beknopte beschrijving:

Gelegen op de hoek van het Loixplein, de Lausannestraat en de Bronstraat. Dit indrukwekkend herenhuis in eclectische stijl met neo-classicistische inslag heeft gediend als atelier voor schilder A. HENNEBICQ (1836-1904).

Het werd rond 1870 in opdracht van de schilder gebouwd. Het gebouw heeft drie onregelmatige niveaus en bezit drie traveeën aan de kant van de Bronstraat en vier traveeën, waarvan drie blinde aan de kant van de Lausannestraat.

Onderbouw in blauwe steen die de niveauverschillen van het terrein opvangt. De gevels worden versierd voor wat de twee eerste etages betreft met doorlopende een op twee bossages. De pilasters met voegen begrenzen de traveeën van de laatste verdieping aan de kant van de Lausannestraat. Doorlopende lijsten die de balkons verbinden, markeren het gebouw horizontaal.

De gevel aan de Lausannestraat is op de verdiepingen versierd met grote blinde muurvlakken.

De ingang van het gebouw bevindt zich aan deze kant en wordt geaccentueerd door fijnbewerkte deuren versierd met médaillons met de initialen van de schilder A. HENNEBICQ. Daarboven zijn twee balkons boven elkaar waarvan de eerste met borstwering en consoles, de tweede met metalen reling. Het linkergedeelte werd in dezelfde stijl verlengd tijdens de eerste helft van de 20ste eeuw. De gevel aan de Bronstraat wordt opengewerkt door vensters onder steekboog op de gelijkvloerse verdieping en rechthoekige vensters op de 1ste verdieping. Op de derde verdieping vindt men 3 ateliervensters (een groot middenste venster met daarboven voluten).

Een cordonlijst beklemtoont het zadeldak, samen met de blinde friezen en consoles met sierlijsten onder de daklijst.

Binnenin is het plafond van het grote vertrek vooraan van de gelijkvloerse verdieping beschilderd door HENNEBICQ, een afbeelding van engelen. Het atelier van de schilder bevindt zich op het derde niveau en onderscheidt zich door zijn belangrijk rechthoekig volume.

Waarde van het goed volgens artikel 2, 1°, bepaald in de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed:

Artistiek en historisch belang:

Dit gebouw onderscheidt zich in de wijk rond het Loixplein door zijn belangrijk volume en door de soberheid van zijn eclectische stijl met neo-classicistisch karakter. Terwijl aan de voormalige atelierfunctie aan de buitenzijde wordt herinnerd door de grote vensteropeningen van het atelier en binnenin door het atelier zelf, wordt de herinnering van de meester des huizes herdacht door een herdenkingsplaat, door de initialen van de artiest op de ingang deur en door het geschilderd plafond als versiering van een vertrek van de gelijkvloerse verdieping. A. HENNEBICQ die leerling van PORTAELS was, realiseerde verschillende kunstwerken (decoratieve schilderijen en schetsen) voor het gebouw van het Provinciebestuur te Bergen en voor de stadhuizen van Leuven, Doornik en Sint-Gillis.

Naast deze productie zal A. HENNEBICQ genretaferelen schilderen en landschappen en portretten die ondermeer geïnspireerd werden door reizen naar Italië (Prijs van Rome 1865), Spanje en Marokko.

Dit gebouw met atelier behoort tot de laatste gebouwen in de gemeente die hun oorspronkelijke uitzicht bewaard hebben, wat de bescherming rechtvaardigt.

Doorheen haar geschiedenis heeft de gemeente Sint-Gillis steeds tal van artiesten onthaald. Ondanks dat werd het grootste deel van de ateliers van de 19de eeuw of van het begin van de 20ste eeuw verbouwd.

Het atelier dat zich op het nummer 1 van de Lausannestraat bevindt is een van de laatste die in de gemeente bewaard is gebleven en het bevindt zich daarenboven in een gebouw van hoogstaande kwaliteit".

Het besluit van 9 oktober 1997 is per brief van 12 november 1997 ter kennis gebracht van Marie-Rose HENNEBICQ.

Het is op 14 november 1997 overgeschreven op het kantoor van bewaring der hypotheeken.

Overwegende, ambtshalve, ten aanzien van de ontvankelijkheid van het eerste beroep, dat het beschermde gebouw eigendom is van de tweede verzoekende partij, die met de eerste verzoekende partij gehuwd is volgens het stelsel van scheiding van goederen; dat de eerste verzoekende partij, die niet de eigenaar is

van het omstreden goed, niet aangeeft in welke hoedanigheid ze het beroep instelt en dus niet doet blijken van haar belang om op te treden; dat het beroep niet ontvankelijk is in zoverre het door haar ingesteld wordt;

Overwegende dat de eventuele onregelmatigheden van het besluit tot instelling van de procedure - die aan de bescherming dient vooraf te gaan - de wettigheid kunnen aantasten van het besluit dat vastgesteld is na afloop van de administratieve beschermingsprocedure, waartegen het tweede beroep ingesteld is; dat, om deze redenen, achtereenvolgens de middelen die gericht zijn tegen de handeling die met het eerste beroep bestreden wordt en vervolgens, in voorkomend geval, die welke gericht zijn tegen de handeling die met het tweede beroep bestreden wordt, moeten worden onderzocht;

A. Beroep A. 66.774/XIII-1821

Overwegende dat de verzoekende partij een eerste middel ontleent aan schending van artikel 19, § 1, 3°, van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, dat bepaalt dat het besluit om de beschermingsprocedure in te stellen ter kennis wordt gebracht van de eigenaar, doordat de kennisgeving gedaan is aan "Mr SIMON-HENNEBICQ Paul", terwijl niet hij, maar zijn echtgenote, mevrouw Marie-Rose HENNEBICQ, de echte eigenaar is; dat verzoekster er voorts op wijst dat, hoewel naar luid van artikel 19, § 1, vierde lid, de kennisgeving aan de eigenaar die vermeld wordt op de kadastrale legger en op het hierop vermelde adres geacht wordt geldig te zijn, zij als eigenares wordt vermeld op de kadastrale legger;

Overwegende dat artikel 19, § 1, tweede lid, van de ordonnantie van 4 maart 1993 bepaalt dat het besluit om de beschermingsprocedure in gang te zetten bij een ter post aangetekende brief ter kennis gebracht wordt van de eigenaar; dat de kennisgeving, die dateert van na het besluit waarbij de beschermingsprocedure in gang gezet wordt, de geldigheid ervan niet aantast; dat een eventuele onregelmatigheid bij de kennisgeving een fout zou kunnen opleveren in de procedure die tot het beschermingsbesluit leidt; dat verzoekster bijgevolg, naar aanleiding van het beroep tegen het beschermingsbesluit, in voorkomend geval belang zou hebben gehad bij het middel; dat het middel dat gericht is tegen het besluit waarbij de beschermingsprocedure in gang gezet wordt, niet ontvankelijk is;

Overwegende dat verzoekster een tweede middel ontleent aan schending van artikel 2, 1°, a, van de voormelde ordonnantie van 4 maart 1993; dat

ze betwist dat het omstreden gebouw beantwoordt aan het criterium "merkwaardig werk", in de zin van deze bepaling, die inhoudt dat men zich toelegt op de bescherming van iets dat ongewoon is en een duidelijke waarde heeft voor het collectieve erfgoed; dat in dit opzicht volgens haar in de wetgeving aan de procedure een restrictieve betekenis wordt gegeven; dat ze onderstreept dat "de verwerende partij zelf het gebouw kenmerkt als een "indrukwekkend herenhuis in eclectische stijl" en er dus geen enkele architectonische waarde in ziet"; dat ze opmerkt dat het gebouw bovendien in 1907 en 1929 aanzienlijke wijzigingen heeft ondergaan, aangezien bij de dood van schilder André HENNEBICQ in 1904, zijn zoon, stafhouder Léon HENNEBICQ, de verbouwing van het schildersatelier heeft aangevat om er zijn advocatenpraktijk te vestigen, wat onder meer blijkt uit het feit dat een raam is weggenomen; dat ze voorts stelt dat het gebouw vergroot is en dat er bijgebouwen zijn opgetrokken over een oppervlakte gelijk aan een derde van het oorspronkelijke gebouw; dat volgens haar, met de bewering dat "het atelier (...) een van de laatste (is) dat in de gemeente bewaard is" de werkelijkheid wordt miskend, daar het sinds lang niet meer in zijn oorspronkelijke vorm bestaat; dat ze onderstreept dat als het gebouw veel weg heeft van "een echt museum", dit veeleer te danken is aan de oude meubels en de talrijke schilderijen die er zich in bevinden dan door de architectuur ervan, maar dat deze roerende goederen vanzelfsprekend niet kunnen worden beschermd of aanleiding kunnen geven tot de bescherming van het gebouw zelf;

dat verzoekster in haar wederantwoord stelt dat de verwerende partij in de motivering van het besluit had moeten verantwoorden waarom gedeelten van het gebouw waarop het beschermingsvoorstel betrekking heeft een "merkwaardig werk" vormen; dat ze verwijst naar de gewone betekenis van het woord "merkwaardig" en aanvoert dat het architectonisch werk "merkwaardig" moet zijn, en niet het eventuele belang dat een gebouw, dat van de hand is van een onbekend architect en dat overigens geen enkele architectonische waarde heeft, zou hebben omdat het inzonderheid, het huis van een Brusselse schilder is geweest; dat ze van oordeel is dat uit de beschrijving van het gebouw, die opgenomen is in de verantwoordingsnota die bij het bestreden besluit gevoegd is, eveneens duidelijk blijkt dat het gebouw geenszins "merkwaardig" is, wat de overgelegde foto's zouden bevestigen; dat ze herinnert aan de verbouwingen die het gebouw ondergaan heeft en onderstreept dat de twee grote vensteropeningen amper kunnen worden beschouwd als het bewijs van een "schilders"-atelier, dat het salon op de benedenverdieping volledig veranderd is na het overlijden van schilder André HENNEBICQ en dat het niet-gesigndeerd doek ter versiering van het plafond afneembaar is en een beschermingsprocedure er derhalve geen betrekking op kan hebben; dat verzoekster derhalve betoogt dat de bestreden handeling ter fine van advies had moeten worden voorgelegd aan de

Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, met toepassing van artikel 21, § 2, van de ordonnantie van 4 maart 1993; dat bijgevolg, volgens haar, op basis van de concrete en precieze toedracht van de zaak, de verwerende partij niet redelijkerwijs vermocht te concluderen dat het omstreden goed een monument is dat een historische en esthetische waarde heeft, zodoende een kennelijke dwaling omtrent de beoordeling heeft begaan en de bepaling heeft geschonden waarnaar in het middel verwezen wordt;

Overwegende dat artikel 18, § 1, van de ordonnantie van 4 maart 1993 bepaalt dat de Executieve de goederen beschermt die tot het onroerende erfgoed behoren; dat krachtens artikel 2, 1°, a, van dezelfde ordonnantie, voor de toepassing ervan moet worden verstaan onder "onroerende erfgoed": "het geheel van de onroerende goederen met een historische, archeologische, artistieke, esthetische, wetenschappelijke, sociale, technische of volkskundige waarde, te weten: a) als monument : elk merkwaardig werk, met inbegrip van de uitrusting of decoratieve elementen die er integrerend deel van uitmaken (...)";

Overwegende dat artikel 19, § 1, derde lid, van de ordonnantie bepaalt dat in de kennisgeving van het besluit waarbij de beschermingsprocedure in gang wordt gezet de in artikel 18 bedoelde vermeldingen overgenomen worden, te weten, onder andere, een korte beschrijving van het goed (1°) en de waarde ervan, volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1° (3°);

Overwegende dat, hoewel het besluit waarbij de beschermingsprocedure in gang gezet wordt gegrond moet zijn op motieven die verband houden met de historische, archeologische, artistieke, esthetische, wetenschappelijke, sociale, technische of volkskundige waarde van het monument waarvan de bescherming beoogd wordt en het gevolg moet zijn van een concreet onderzoek van de gegevens die deze waarde aantonen, het niet noodzakelijk is in dit stadium een volledig onderzoek te hebben gedaan van alle technische gegevens die het betrokken goed zouden kunnen kenmerken, aangezien de opmerkingen en adviezen waarin de procedure voorziet tot doel hebben de overheid die terzake bevoegd is vollediger te informeren; dat in het stadium van het in gang zetten van de beschermingsprocedure, die niet samenvalt met de bescherming zelf, het belang dat moet worden gemotiveerd erin bestaat de beschermingsprocedure in gang te zetten;

Overwegende dat, in tegenstelling tot wat verzoekster lijkt te betogen, het merkwaardige van het monument niet alleen uit een architectonisch oogpunt kan worden beoordeeld, maar ook met betrekking tot een van de andere

waarden vermeld in artikel 2 van de ordonnantie, waaronder de historische waarde; dat aldus artikel 1 van de overeenkomst inzake het behoud van het architectonische erfgoed van Europa, gedaan te Granada op 3 oktober 1985 en goedgekeurd bij de wet van 8 juni 1992, waarop artikel 2 van de voormelde ordonnantie van 4 maart 1993 duidelijk geïnspireerd is (zie amendement nr. 64, Gedrukte Stukken, Brusselse Hoofdstedelijke Raad, 92/93, nr. A-165/2, blz. 144), bepaalt dat voor de toepassing van deze Overeenkomst, (...) het begrip "architectonisch erfgoed" geacht wordt de volgende onroerende goederen te omvatten:

" 1. Monumenten: alle bouwwerken van opmerkelijk historisch, archeologisch, artistiek, wetenschappelijk, sociaal of technisch belang, met inbegrip van de bijbehorende uitrusting (...);

dat het verband tussen het merkwaardige van het bouwwerk en het belang dat het behoud van het monument wettigt aldus duidelijk aangetoond is;

Overwegende dat in het onderhavige geval het besluit waarbij de beschermingsprocedure in gang gezet wordt, gepaard gaat met een "beschermingsvoorstel", waarin eerst een korte beschrijving van het gebouw wordt gegeven en vervolgens de artistieke, esthetische en historische waarde ervan wordt gewettigd ten aanzien van het behoud van het onroerende erfgoed; dat uit de lezing van dit voorstel blijkt dat het betrokken gebouw concreet en voldoende onderzocht is in dit stadium van de administratieve beschermingsprocedure; dat immers in het beschermingsvoorstel elk van deze waarden verantwoord wordt doordat de stijl van het gebouw en de decoratie ervan ter sprake gebracht worden, doordat erop gewezen wordt dat het atelier van schilder HENNEBICQ erin gevestigd was en doordat de esthetische waarde ervan onderstreept wordt; dat het dus niet juist is te beweren dat de maatregel uitsluitend door het behoud van een historisch belang verantwoord zou zijn; dat in ieder geval uit de beschrijving van het gebouw als een "indrukwekkend herenhuis in eclectische stijl" niet kan worden afgeleid, wat verzoekster doet, dat het gebouw geen enkele architectonische waarde heeft, die trouwens als zodanig niet vermeld wordt in artikel 2, 1°, van de ordonnantie;

Overwegende dat verzoekster niet aantoont dat de overwegingen in het beschermingsvoorstel berusten op feitelijke dwalingen; dat ze evenmin aantoont dat de verbouwingen van het gebouw van die aard zouden zijn dat het, uit een artistiek, esthetisch en historisch oogpunt, geen enkele waarde zou hebben, in die mate dat zelfs het onderzoek van die waarde door het in gang zetten van een beschermingsprocedure niet gewettigd zou zijn;

Overwegende, bovendien, dat bij het bestreden besluit geen procedure tot bescherming van roerende goederen in gang wordt gezet; dat wat betreft het doek dat het plafond van het salon op de gelijkvloerse verdieping versiert, artikel 2, 1°, a, van de ordonnantie uitdrukkelijk melding maakt van decoratieve elementen die noodzakelijk deel uitmaken van het werk; dat de loutere omstandigheid dat het doek afneembaar is niet volstaat om aan te tonen dat het niet noodzakelijk deel uitmaakt van het gebouw;

Overwegende, ten slotte, dat na inzage van de documenten die in de debatten gebracht zijn en, inzonderheid, van de foto's van het gebouw, niet blijkt dat het besluit om de beschermingsprocedure in te stellen berust op een kennelijke dwaling omtrent de beoordeling; dat, in die mate, het middel niet gegrond is;

Overwegende, voor het overige, dat in zoverre in het middel het gebrek aan een advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen gelaakt wordt, erop dient te worden gewezen dat het de eerste maal in de memorie van wederantwoord opgeworpen is; dat het, doordat het niet van openbare orde is, te laat aangevoerd is en, derhalve, onontvankelijk is;

Overwegende dat verzoekster een derde middel ontleent aan "inbreuk op (haar) eigendomsrecht, vastgelegd bij artikel 16 van de Grondwet"; dat ze van oordeel is dat "de beschermingsprocedure, als ze slaagt, een negatieve invloed zal hebben op de verkoopwaarde van het gebouw" en "het trouwens nagenoeg onmogelijk zal maken het gebouw te gelde te maken, net zo min als iedere aanpassing ervan volgens de wensen van de eigenaar"; dat aldus, volgens haar, de beschermingsprocedure ernstig afbreuk doet aan het wettige eigendomsrecht van de verzoekende partij, des te meer daar de bescherming ook betrekking heeft op delen van het interieur van het gebouw en aangetoond is dat een dergelijke situatie een minderwaarde van een derde van de verkoopwaarde meebrengt; dat verzoekster zich trouwens afvraagt waarom, als de gemeenschap geïnteresseerd is in het behoud van het gebouw in de staat waarin het zich thans bevindt, ze niet overweegt de eigendom ervan te verkrijgen langs de normale weg van de verkoop, of langs de bijzondere weg van de onteigening, en waarom het behoud van een collectief geacht belang ten laste van één persoon wordt gebracht; dat ze betoogt dat "het hier kennelijk gaat om een techniek van machtsoverschrijding en machtsafwending die het mogelijk maakt een doel te bereiken (bescherming van erfgoed dat van collectief belang wordt geacht) zonder de lasten te hoeven dragen om dat doel te bereiken (aankoop of onteigening)"; dat verzoekster in haar wederantwoord aanvoert dat de lasten die worden opgelegd aan de eigenaar van een

goed waarvoor een beschermingsprocedure ingesteld is, hem het recht ontnemen om zoals hij het wenst van zijn zaak het genot te hebben en erover te beschikken, overeenkomstig artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek; dat ze betoogt dat artikel 32 van de ordonnantie van 4 maart 1993 alleen voorziet in de mogelijkheid voor de overheden die erin worden opgesomd om bij te dragen in de kosten van de werken, zonder dat een recht op bijdrage wordt geschapen, dat ter uitvoering van artikel 33 van de ordonnantie nog geen enkel besluit is vastgesteld om de voorwaarden voor de toekenning van de toelagen vast te stellen, en dat het verzoek tot aankoop van het gebouw afhankelijk wordt gesteld van de noodzaak om werken te doen, die niet alleen moeten dienen voor de instandhouding, maar die ook noodzakelijk zijn voor het behoud van de integriteit van het goed, enerzijds, en vooronderstelt dat het beschermde deel beschouwd wordt als een wezenlijk bestanddeel van het onroerende erfgoed, anderzijds;

Overwegende dat artikel 16 van de Grondwet het volgende bepaalt: "Niemand kan van zijn eigendom worden onttrokken dan ten algemeenen nutte, in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald en tegen billijke en voorafgaande schadeloosstelling";

Overwegende dat de administratieve maatregelen die de uitoefening van het eigendomsrecht beperken in principe geen onteigening zijn in de zin van artikel 16 van de Grondwet als er geen sprake is van toe-eigening van het goed door de overheid; dat als er geen onteigening, in rechte of in feite is, de wetgever dient te bepalen in welke gevallen een beperking van de uitoefening van het eigendomsrecht aanleiding kan geven tot een vergoeding, alsmede de voorwaarden waaronder deze vergoeding kan worden toegekend, onder voorbehoud van de toetsing die door het Arbitragehof wordt uitgeoefend ten aanzien van de vraag of de getroffen maatregel redelijk en naar verhouding is;

Overwegende dat in artikel 1 van het aanvullend protocol bij het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden uitdrukkelijk het recht wordt erkend dat een Staat heeft om de wetten toe te passen die hij noodzakelijk acht om toezicht uit te oefenen op het gebruik van eigendom in overeenstemming met het algemeen belang; dat artikel 16 van de Grondwet weliswaar in het algemeen het beginsel van schadeloosstelling voor onttrekking van eigendom heeft vastgelegd, maar dat bij artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek alleen aan de wetgever het recht wordt toegekend om, zonder dat er noodzakelijkerwijs voorzien wordt in enige schadeloosstelling, de beperkingen van het recht om van een zaak het genot te hebben die door het algemeen belang vereist

kunnen worden, uit te vaardigen of door de bevoegde overheid te laten uitvaardigen; dat het recht op schadeloosstelling, dat de regel vormt in het geval van artikel 16 van de Grondwet, een uitzondering wordt buiten het toepassingsgebied van deze bepaling; dat het in dat geval dient te worden toegekend bij een bijzondere wetsbepaling;

Overwegende dat, in de regeling waarin de ordonnantie van 4 maart 1993 voorziet, de beperkingen van de rechten van de eigenaar van het goed waarop een beschermingsmaatregel betrekking heeft, niet gepaard gaan met een schadeloosstelling; dat bij de parlementaire voorbereiding (Gedr. St., Brusselse Hoofdstedelijke Raad, 1992-1993, nr. A. - 165/2, bladzijde 70) het volgende gesteld is:

" De Staatssecretaris doet opmerken dat de bescherming een erfdiensbaarheid tot algemeen nut is en geen onteigening. Een erfdiensbaarheid van algemeen nut levert, behoudens uitdrukkelijke wetsbepaling, in beginsel geen grond op tot schadevergoeding";

Overwegende dat artikel 32, § 1, van de ordonnantie van 4 maart 1993 voorziet in de mogelijkheid om aan de eigenaar toelagen toe te kennen voor de financiering van werken tot behoud in de zin van artikel 2, 2°; dat de voorwaarden en nadere regels voor de toekenning van deze toelage worden vastgesteld bij besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 30 mei 1996 (Belgisch Staatsblad van 7 juni 1996); dat artikel 32, § 3, bepaalt dat de eigenaar, een natuurlijk persoon of privaatrechtelijk rechtspersoon, in plaats van de werkzaamheden uit te voeren die nodig zijn voor het behoud van de integriteit van het goed, vermag te eisen dat het Gewest zijn goed onteigent; dat bij een gedeeltelijke bescherming het beschermde gedeelte een wezenlijk bestanddeel van het onroerende erfgoed moet vormen; dat bovendien, luidens artikel 11, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, "als geen ander rechtscollege bevoegd is, (...) de afdeling administratie naar billijkheid en met inachtneming van alle omstandigheden van openbaar en particulier belang, bij wege van arrest uitspraak (doet) over de eisen tot herstelvergoeding voor buitengewone, morele of materiële schade, veroorzaakt door een administratieve overheid";

Overwegende dat in het onderhavige geval met de bestreden handeling alleen de procedure wordt ingesteld tot bescherming van sommige delen van het gebouw dat aan de verzoekende partij toebehoort, namelijk: de straatgevels, de bedaking en de voorkamer op de benedenverdieping en het atelier op de tweede verdieping; dat, hoewel krachtens artikel 28 van de ordonnantie van 4 maart 1993 alle gevolgen van de bescherming gelden voor de goederen die behoren tot het

onroerende erfgoed waarvoor een beschermingsprocedure aan de gang is, dit slechts geldt tijdens de duur van deze procedure, die bij artikel 22 beperkt wordt tot twee jaar, met dien verstande dat na deze termijn de procedure vervalst;

Overwegende dat het in gang zetten, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, van een procedure tot gedeeltelijke bescherming van een monument, niet gelijk staat met ontzetting van eigendom, noch in rechte, noch in feite; dat de beschermingsprocedure de eigenaar niet belet te beschikken over zijn onroerend goed of het te verhuren, noch het te gebruiken voor het doel waarvoor het bestemd is op het ogenblik van het in gang zetten van deze procedure; dat de verzoekende partij niet aantoont dat het in gang zetten van de beschermingsprocedure het nagenoeg onmogelijk maakt het gebouw te gelde te maken of aan te passen; dat een loutere vermindering van de handelswaarde van het gebouw, gesteld dat ze in het onderhavige geval aangetoond is, niet volstaat om het bestaan van een dergelijke ontzetting van eigendom aan te tonen; dat niet hoeft te worden onderzocht of de beperkingen die door het in gang zetten van de beschermingsprocedure worden gesteld op de uitoefening van het eigendomsrecht, al dan niet stroken met het evenredigheidsbeginsel, doordat het verzoekschrift tot nietigverklaring geen enkel middel bevat waarmee wordt geklaagd over schending van dit beginsel, van het gelijkheidsbeginsel en van artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek; dat, hoe dan ook, verzoekster geen precieze gegevens bezorgt waaruit kan worden geconcludeerd dat er een kennelijke wanverhouding bestaat tussen, enerzijds de beperking zonder schadeloosstelling die ten aanzien van de uitoefening van het eigendomsrecht wordt ingesteld en, anderzijds de doelstelling van algemeen belang die met de maatregel wordt nagestreefd en die wordt erkend in artikel 1, tweede lid, van het aanvullend protocol bij het verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden; dat, voor het overige, het middel neerkomt op kritiek op de opportuniteit van de beschermingsmaatregel waarin de ordonnantie van 4 maart 1993 voorziet, waarbij geen enkel rechtsbeginsel vereist dat een openbare overheid de uitoefening van het eigendomsrecht alleen kan beperken door middel van eigendomsverwerving ten gevolge van een verkoop of bij wege van onteigening; dat het middel in rechte faalt;

Overwegende dat verzoekster in haar wederantwoord een nieuw vierde middel ontleent aan zogenaamd gebrek aan uitdrukkelijke motivering dat, volgens haar, van openbare orde is;

Overwegende dat het middel dat ontleend wordt aan schending van artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de

bestuurshandelingen niet van openbare orde is; dat zulk een middel, dat voor de eerste maal in de memorie van wederantwoord opgeworpen wordt, terwijl het had kunnen worden opgeworpen in het verzoekschrift tot nietigverklaring, te laat komt en, derhalve, niet-ontvankelijk is;

B. Beroep A.77.247/XIII-464.

Overwegende dat verzoekster een eerste middel ontleent aan schending "van de vormen die voorgeschreven zijn bij afdeling 1 van hoofdstuk V van de ordonnantie van 4 maart 1993"; dat ze betoogt dat, in de veronderstelling dat de Raad van State de vordering tot nietigverklaring toewijst die ingesteld is tegen de eerste bestreden handeling waarbij de beschermingsprocedure in gang wordt gezet, een essentieel element van deze procedure zou ontbreken, waardoor het besluit tot bescherming van het gebouw dat haar toebehoort, onwerkzaam wordt;

Overwegende dat het weliswaar juist is dat nietigverklaring van het besluit tot het in gang zetten van de beschermingsprocedure, een handeling die dient vooraf te gaan aan het besluit dat met het tweede beroep bestreden wordt, bij wijze van gevolg de nietigverklaring van het erop volgende beschermingsbesluit zou meebrengen, maar dat het onderzoek van het eerste beroep het in casu niet mogelijk heeft gemaakt te besluiten tot de inwilliging van de middelen gericht tegen het besluit dat bij het eerste beroep bestreden wordt; dat het eerste middel niet gegrond is;

Overwegende dat verzoekster een tweede middel ontleent aan schending van de artikelen 4 en 6 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, in zoverre in de nota waarnaar in het tweede bestreden besluit verwezen wordt, geconcludeerd wordt dat "in de staat waarin het thans bewaard wordt, (...) het zelfs een echt museum (vormt), dat een uniek getuigenis oplevert van de leefkunst van een schilder in trek uit het laatste kwart van de 21^e eeuw en van de maatschappij van zijn tijd", waaruit blijkt dat de verwerende partij doelt op een culturele waarde en, inzonderheid, op een museum, terwijl in artikel 2 van de ordonnantie van 4 maart 1993, dat het onroerende erfgoed omschrijft, geen sprake is van een culturele waarde, en niet zonder reden, omdat culturele aangelegenheden en, meer specifiek, musea, niet vallen onder de bevoegdheden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar onder die van de Gemeenschappen;

dat verzoekster in haar wederantwoord stelt dat "cultuur" volgens het woordenboek alle intellectuele aspecten van een beschaving omvat, maar niet hetzelfde is als de historische, archeologische, artistieke, esthetische, wetenschappelijke, sociale of

technische waarde van een werk; dat ze betoogt dat de verwerende partij niet bevoegd was om het bestreden besluit vast te stellen, aangezien de maatregel die voor het goed van verzoekster getroffen is, uitdrukkelijk gemotiveerd wordt met de omstandigheid dat het aangemerkt kan worden als een museum;

Overwegende dat in de nota bij het tweede bestreden besluit het volgende wordt gepreciseerd in het deel waartegen in het middel bezwaar wordt gemaakt:

" In de staat waarin het thans bewaard wordt, vormt het zelfs een echt museum, dat een unieke getuigenis oplevert van de leefkunst van een schilder in trek uit het laatste kwart van de 21^e eeuw en van de maatschappij van zijn tijd";

dat de bewoordingen waarin deze bewering gesteld is ("zelfs") en de context erop wijzen dat het gaat om een motief ten overvloede, op basis waarvan vernietiging van het bestreden besluit niet kan worden gewettigd; dat bovendien, zoals de verwerende partij terecht onderstreept, het gebruik van de term "museum" in de motivering van het beschermingsbesluit niet betekent dat het de bedoeling van het bestreden besluit zou zijn geweest aan het gebouw de officiële status van museum te verlenen, maar tot doel heeft de nadruk te leggen op de artistieke en historische waarde van het goed; dat het middel in rechte faalt;

Overwegende dat verzoekster een derde middel ontleent aan schending van artikel 2, 1°, van de ordonnantie van 4 maart 1993, doordat noch het bestreden besluit, noch de bijlage erbij aantonen dat de delen van het gebouw die beschermd worden een "merkwaardig werk" zouden zijn, terwijl, opdat voor een gebouw een maatregel tot bescherming als monument kan worden uitgevaardigd, krachtens de ordonnantie van 4 maart 1993 dat gebouw in de eerste plaats een merkwaardig werk moet zijn; dat ze betoogt dat, opdat een goed beschermd wordt, aan twee cumulatieve en onderscheiden voorwaarden moet worden voldaan, namelijk de belangrijkheid van het goed en het bestaan van een merkwaardig werk; dat ze subsidiair betoogt dat, zelfs indien aan artikel 2, 1°, a, van de ordonnantie een andere interpretatie zou worden gegeven, dan nog zou moeten worden geconcludeerd dat een goed alleen kan worden beschermd in zoverre het "een merkwaardig werk" is ten aanzien van een van de waarden die in het eerste lid worden opgesomd, namelijk "een historische, archeologische, artistieke, esthetische, wetenschappelijke, sociale, technische of volkskundige waarde"; dat ze van oordeel is dat de verwerende partij een kennelijke kwalificeringsfout of, op zijn minst, een kennelijke dwaling omtrent de beoordeling heeft begaan; dat immers volgens haar de omstrede bescherming past in het opzet van de verwerende partij om een aantal ateliers van kunstenaars van het Brusselse te

inventariseren, terwijl het bewuste gebouw uit een architectonisch oogpunt geen enkele waarde heeft, omdat het van de hand van een onbekend architect is; dat degene die de lijst heeft opgemaakt het omstreden goed omschrijft als "een indrukwekkend herenhuis in eclectische stijl", welke bewoordingen volgens hem op kernachtige wijze aantonen dat de enige reden van de bescherming het feit is dat in het gebouw een Brusselse schilder gewoond heeft, bij ontstentenis van enig ander merkwaardig kenmerk van het gebouw; dat ze aanvoert dat het atelier van de schilder niet meer bestaat en dat het vertrek geen enkel element meer bevat dat herinnert aan de oorspronkelijke bestemming ervan, doordat het raam weggenomen is en een parketvloer gelegd is, terwijl de vensteropeningen geenszins kunnen worden beschouwd als het bewijs van het bestaan van een schildersatelier"; dat ze eveneens aanvoert dat het salon van de gelijkvloerse verdieping volledig veranderd is na het overlijden van schilder André HENNEBICQ en dat het doek dat het plafond versiert niet gesigineerd is en afneembaar is, zodat "de beschermingsprocedure die in gang gezet is bij het bestreden besluit er geen betrekking op kan hebben"; dat de straatgevels volgens verzoekster de indruk geven zwaar en massief te zijn, waardoor het goed geenszins kan worden aangemerkt als een merkwaardig werk; dat ze voorts stelt dat het dakwerk, dat eveneens beschermd wordt, volledig veranderd is gedurende de jaren 1993-1994, terwijl in de motivering van het besluit daarover niets wordt gezegd; dat ze in een wederantwoord betoogt dat, als de argumentatie van de verwerende partij wordt gevolgd, voor ongeacht welk onroerend goed een beschermingsprocedure zou kunnen worden ingesteld wanneer in het goed een kunstenaar gewoond heeft, wat de historische en artistieke waarde ervan zou rechtvaardigen, hoewel dat goed uit een architectonisch oogpunt geen enkele bijzonderheid vertoont, wat niet kan worden toegelaten;

Overwegende dat, om de redenen die uiteengezet zijn bij het onderzoek van het tweede middel van het eerste beroep, het bijzonder merkwaardige karakter van het werk dient te worden beoordeeld met betrekking tot een of meer van de waarden die in artikel 2, 1°, van de ordonnantie worden opgesomd; dat de Regering aldus een goed als monument kan beschermen indien het kan worden aangemerkt als "merkwaardig werk" wegens de historische, archeologische, artistieke, esthetische, wetenschappelijke, sociale, technische of volkskundige waarde ervan; dat het merkwaardige karakter en de waarde twee voorwaarden voor bescherming vormen, maar dat deze nauw met elkaar verbonden zijn, zoals blijkt uit artikel 23 van de ordonnantie, waarbij verwezen wordt naar artikel 8, dat de eigenlijke motivering van de bescherming beperkt tot de waarde van het goed, volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1°: uit de beschrijving van de waarde moet het merkwaardige karakter van het werk blijken, welk karakter niet

noodzakelijkerwijs uitsluitend uit een architectonisch oogpunt hoeft te bestaan; dat het in casu niet juist is te beweren dat de bescherming waartoe besloten is door het tweede bestreden besluit alleen verantwoord wordt door de omstandigheid dat in het goed een Brusselse schilder heeft gewoond; dat immers de waarde die in het onderhavige geval de bescherming wettigt drievoudig is, namelijk historisch, artistiek en esthetisch, doordat in de nota bij het besluit inzonderheid wordt aangegeven dat het atelier deel uitmaakt van een gebouw van hoogstaande kwaliteit; dat deze conclusie bevestigd wordt in het advies van 3 april 1996 van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Overwegende dat het bestreden besluit de afwijzing van het door de eigenaar ingediende bezwaarschrift uitdrukkelijk motiveert; dat bij het bestreden besluit een bijlage gevoegd is waarin, enerzijds het gebouw wordt beschreven en, anderzijds de artistieke, esthetische en historische waarde wordt aangegeven die de gedeeltelijke bescherming van het gebouw rechtvaardigt; dat de historische waarde de bescherming van een gebouw kan wettigen om reden dat in dat gebouw een belangrijke schilder heeft gewoond indien door deze omstandigheid, afzonderlijk beschouwd of in verband gebracht met andere omstandigheden, het gebouw een merkwaardig werk wordt; dat de overweging dat het omstreden goed een "indrukwekkend herenhuis in eclectische stijl" lijkt, niet betekent dat het geacht wordt geen enkele architectonische waarde te hebben, waarbij de omstandigheid dat het gebouw van de hand is van een onbekend architect, evenmin tot dat resultaat kan leiden; dat het ontkennen door verzoekster van de architectonische waarde van het gebouw eigen is aan verzoekster en niet gestaafd wordt met concrete gegevens, omstandige verklaringen of verslagen van deskundigen; dat er derhalve geen sprake van zou kunnen zijn dat de verwerende partij een kennelijke dwaling omtrent de beoordeling zou hebben begaan;

Overwegende dat in de aanhef van het bestreden besluit aandacht wordt besteed aan de verbouwingen van het gebouw, en inzonderheid aan het wegnemen van het raam; dat de steller van de handeling evenwel geoordeeld heeft dat deze verbouwingen geenszins de waarde ervan veranderen, omdat ze uitgevoerd zijn met het grootst mogelijke respect voor het bestaande gebouw en er perfect mee harmoniëren, omdat de oorspronkelijke omvang van het atelier gehandhaafd is en omdat het wegnemen van het raam niet onomkeerbaar is, net zo min als daardoor de waarde van die grote omvang in het gedrang wordt gebracht; dat verzoekster niet aantoonst dat deze overwegingen onjuist zouden zijn of zouden steunen op een kennelijk verkeerde beoordeling;

Overwegende dat de omstandigheid dat het doek ter versiering van het plafond van het salon van de gelijkvloerse verdieping niet gesigneerd is en afneembaar is, niet van die aard is dat het niet in aanmerking komt voor een beschermingsprocedure, noch belet dat de waarde ervan (zijn historische waarde - die erin bestaat dat de heer des huizes in herinnering wordt gebracht - en artistiek (techniek van het marouflagelinnen)) in aanmerking wordt genomen voor de bescherming van de kamer waarin dat doek aangebracht is; dat artikel 2, 1°, a), van de ordonnantie decoratieve elementen die een integrerend deel uitmaken van het werk uitdrukkelijk opneemt in het begrip monument dat kan worden beschermd;

Overwegende dat de bewering dat het geheel van de gevels een aanblik van massale plompheid biedt, waardoor het gebouw in geen enkel opzicht als een merkwaardig werk kan worden aangemerkt, een persoonlijke beoordeling van verzoekster weergeeft, die geenszins gestaafd wordt; dat de Raad van State zijn beoordeling niet in de plaats mag stellen van die van de administratieve overheid ten aanzien van de vraag of bescherming opportuun is, onder voorbehoud van kennelijke dwaling omtrent de beoordeling, die op dit punt niet aangetoond is; dat de bescherming van het dakwerk niet door de intrinsieke kwaliteiten ervan kan worden verklaard, maar doordat het bepalend is voor de omvang van het gebouw (die "indrukwekkend" wordt genoemd), welke omvang de verwerende partij de moeite acht om hem te handhaven; dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat in het vierde middel schending van artikel 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen wordt aangevoerd, doordat in de verantwoordingsnota die bij het tweede bestreden besluit gevoegd is, opgemerkt wordt dat "dit gebouw (...) zich in de wijk rond het Loixplein (onderscheidt) door zijn belangrijke volume en door de soberheid van zijn eclectische stijl met neo-classistisch karakter", terwijl, eerste onderdeel, de verwerende partij bij de beschrijving van het gebouw uitvoerig heeft gehandeld over de veelvuldige versieringen en decoratieve procédés die bij het oprichten van het gebouw gebruikt zijn; dat ze aldus, inzonderheid onderstreept dat er bij de ingang van het gebouw "fijnbewerkte deuren" zijn, talrijke pilasters, friezen en lijstwerk, alle versieringen, die bovendien onderling zeer verschillend zijn, "eclectisch" zoals de verwerende partij trouwens stelt, die geen synoniem zijn van soberheid, wel integendeel, terwijl, tweede onderdeel, de verwerende partij, na te hebben onderstreept dat het gebouw zich "onderscheidt" in de wijk rond het Loixplein, het poogt te integreren in dezelfde wijk die ze beschrijft als gekenmerkt door haar symmetrie en haar neoklassieke gebouwen; dat het volgens verzoekster derhalve onmogelijk is te weten

of het omstreden gebouw zich kenmerkt door zijn neoklassieke stijl, tegenover de stijl in de omringende straten, dan wel of daarentegen, het goed precies past in de algemene stijl van de gebouwen van de wijk; dat volgens haar bovendien, als het laatste geval in aanmerking dient te worden genomen, men genoopt is erop te wijzen dat de stijl van de gebouwen in de omringende straten nauwelijks aanleunt bij die van het goed van verzoekster; dat ze besluit dat "deze contradictie, die het onmogelijk maakt te begrijpen wat de werkelijke reden is van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om het gebouw te beschermen, neerkomt op een gebrek aan motivering en dat besluit derhalve nietig maakt;

Overwegende, ten aanzien van het eerste onderdeel van het middel, dat de Raad van State zich niet in de plaats mag stellen van de bevoegde overheden, inzonderheid de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, om te bepalen tot welke stijl een element van het onroerende erfgoed behoort; dat hij het beschermingsbesluit alleen mag afkeuren als een van de bepalende motieven ervan ontleend worden aan de omstandigheid dat aan het beschermde monument een bepaalde stijl wordt toegeschreven en als aangetoond wordt dat deze kwalificatie onjuist is; dat de bewijslast berust bij verzoekster, die haar betwisting evenwel niet staft met enig bewijskrachtig document, zoals het verslag van een onafhankelijk deskundige;

Overwegende dat in het bestreden besluit het belang bij bescherming hierdoor gerechtvaardigd wordt dat "dit gebouw (...) zich in de wijk rond het Loixplein (onderscheidt) door zijn belangrijke volume en door de soberheid van zijn eclectische stijl met neo-classistisch karakter"; dat om ervan te kunnen uitgaan dat dit motief een inhoudelijke tegenstelling bevat, het niet volstaat aan te tonen dat er bewoordingen in worden gebezigd waarvan de betekenis, zelfs diametraal, verschillend is - daar verschillende begrippen naast elkaar kunnen worden geplaatst om de nuances van het denken of de complexiteit van de werkelijkheid weer te geven - maar vooral moet worden aangetoond dat de bewoordingen van het beschermingsvoorstel noodzakelijkerwijs tegenstrijdig zijn;

Overwegende dat het weliswaar juist is dat het eclectisme, zoals het in het algemeen in de kunst wordt opgevat, zich hoofdzakelijk kenmerkt door verwijzingen naar de kunst uit het verleden en gewoonlijk gepaard gaat met decoratieve redundantie, maar dat dit niet noodzakelijkerwijs het geval is; dat dit niet het geval is, inzonderheid wanneer gesteld wordt dat de eclectische versiering naar het neoklassieke neigt, omdat de twee termen niet onverenigbaar zijn; dat er dus niet noodzakelijkerwijze een tegenstelling bestaat tussen het concept "soberheid" en de

uitdrukking "eclectische stijl met neo-classistisch karakter"; dat er evenmin noodzakelijkerwijs inhoudelijke contradictie bestaat tussen het woord "soberheid", dat wordt gebruikt en de opsomming van enkele decoratieve elementen in de beschrijving van het gebouw; dat het eerste onderdeel van het vierde middel niet gegrond is;

Overwegende, ten aanzien van het tweede onderdeel, dat het niet contradictorisch is terzelfder tijd te stellen dat het beschermde gebouw "zich in de wijk rond het Loixplein onderscheidt" en dat het uit een stedenbouwkundig oogpunt "zijn stempel drukt op het perspectief Zwitserlandstraat, Loixplein, Lausannestraat"; dat deze laatste bewering niet neerkomt op "pogen het in dezelfde wijk te integreren"; dat daarenboven in het bestreden besluit de bescherming van het gebouw dat aan verzoekster toebehoort niet gerechtvaardigd wordt door de "homogeniteit" van de wijk of de architectonische waarde van de andere gebouwen van de wijk of van die van de Louizawijk, ook al wordt gesteld dat "heel deze wijk opgevat is in de stijl van de Louizalaan" (destijds) en dat "stedenbouwkundig gezien deze straten zich onderscheiden door hun symmetrie, een identieke perceelsstructuur en gebouwen in neoklassieke stijl"; dat het tweede onderdeel van het middel, dat steunt op een verkeerde interpretatie van het bestreden besluit, evenmin gegrond is;

B E S L U I T :

Artikel 1.

De zaken ingeschreven onder de nrs. A. 66.774/XIII-1921 en A. 77.247/XIII-464 worden samengevoegd.

Artikel 2.

De beroepen worden verworpen.

Artikel 3.

De kosten, bepaald op 15.000 frank, komen ten laste van verzoeker Paul SIMON ten belope van 4.000 frank en ten laste van verzoekster Marie-Rose HENNEBICQ ten belope van 11.000 frank.

Aldus uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van de XIIIe kamer, op vijftientig oktober tweeduizend en één door:

de Hr.	HANOTIAU,	voorzitter,
Mevr.	GUFFENS,	staatsraad,
de Hr.	DAOUT,	staatsraad,
Mevr.	MALCORPS,	griffier.

De Griffier,

De Voorzitter,

M. -Chr. MALCORPS.

M. HANOTIAU.

VERTALING OVEREENKOMSTIG ARTIKEL 63,
EERSTE LID, VAN DE WETTEN OP DE RAAD VAN STATE,
GECOÖRDINEERD OP 12 JANUARI 1973.